

Časopis Veronica vychází 35 let

Když na podzim 1986 vyšla poprvé Veronica, „zkušební a náborové“ číslo nového časopisu, tehdy ještě bulletinu Českého svazu ochránců přírody Brno-město a Brno-venkov, nazval Jan Lacina svůj úvodník Proč právě Veronica. Nezbývá mi, než tradičně zopakovat proč. Veronica je latinský název „obyčejného“ rozrazilu, který spolu se svým rodným krajem básnicky oslavil Vítězslav Nezval. Pokud navíc název napíšeme tak, jak ho slyšíme, tedy Veronika, a rozdělíme slovo na vero, což latinsky znamená opravdu, věru, vskutku, skutečně, jistě, zajisté, a nika, čímž rozumíme základní ekologický pojem shrnující složité vztahy organismů a jejich prostředí, máme tu rovnici k náplni periodika pro ochranu přírody a krajiny.

Nejsem v redakci časopisu tak dlouho, ale hned v letech 2016 a 2017 jsem si všimla malého rozpolcení, co se týče připomínek výročí založení. Veronica si vlastně kulatá a půlkulatá výročí existence připomíná vždy dva roky; v letech končících šestkou nebo sedmičkou desetiletí, a když je na konci jednička či dvojka, slaví pětiletí. Někteří ze zakladatelů, členů redakční rady a redaktorů počítají za počátek již r. 1986, kdy vyšlo první číslo, mnozí se však přiklání spíše k r. 1987, kdy Veronica dokončila poprvé celý ročník. Máme tedy výhodu, že co nestihneme v jednom roce, můžeme dohnat v tom následujícím.

Před pětatřiceti lety krajinný ekolog a lesník Antonín Buček (1942–2018), lesnický typolog a biogeograf Jan Lacina (1944–2020) a geograf Miroslav Kundera (*1956) spoluzakládali časopis Veronica pro radost, potěšení a poučení vnímavých lidí, kteří mají rádi přírodu. Chtěli umožnit tříbení názorů všech, kdo si myslí, že šetrný vztah k přírodě je základní podmínkou dlouhodobě udržitelného vývoje lidské společnosti. Vědomě navazovali na legendární tradici brněnských časopisů svébytně propojujících kulturu, umění, vědu a techniku. Hlavní poslání Veroniky od začátku spočívalo ve vytváření prostoru

pro hledání a nalézání souvislostí, návazností a kontaktů, které není možné v úzce specializovaných přírodovědných, společenskovedních nebo kulturních periodikách. Ve Veronice se snažili přispívat k objasnění komplikovaného přediva vztahů formujících naši venkovskou i městskou krajinu, kde se po staletí a někdy i po tisíciletí stýká člověk a jeho hospodářská činnost se složkami přírodními. A my se v plnění jejich vizí snažíme pokračovat. Podporujeme vznik a uchování harmonické kulturní krajiny, v níž jsou trvale zachovány všechny přírodní i historické hodnoty, a která je proto dobrým domovem lidí i ostatních živých bytostí, fauny i flóry.

Veronica se stala časopisem vyhledávaným, což bylo bezesporu velkou zásluhou jejích otců zakladatelů zmíněných výše. Mírku Kunderatovi se však navíc podařilo sehnat redaktora a vynikajícího redakčního grafika nad jiné povolání, Oldřicha Bártu (1913–1993). Ten začal periodikum tvořit tak, jak byl zvyklý ze svých přednormalizačních působišť (List Sdružení moravských spisovatelů, Host do domu nebo Věda a život) a vtiskl Veronice originální tvář. Veronica tak kromě vysoké obsahové úrovně vynikala také nespornou výtvarnou kvalitou.

Spolu s O. Bártou dal Veronice nezaměnitelnou podobu výtvarník Rostislav Pospíšil, jenž vytvořil její logo a obálku. Ta se však časem změnila až k současnému pojetí, díky němuž se v jednotlivých ročnících mohou představit přední čeští výtvarníci. Rosťa Pospíšil ostatně dodnes ozvláštňuje obsah svými kresbami, podobně jako to celá léta činil Jan Steklík; jejich kreslířské zkratky vtipně doplňují téma jakkoli náročné. Časopis svým výtvarným uměním zdobili v podobě kreseb či obálek také Vladimír Kokolia, Václav Houf, Jan Dungel, Jan Hrubý, Aleš Lamr, Milivoj Husák, Petr Čermáček, Magdalena Říčná, Martin Zálešák a mnozí další.

Spojení odborně-populárního psaní o přírodě, krajině a jejich ochraně s kulturou a víceoborový charakter přilákaly ke spolupráci např. Ludvíka Kunderu a Jindřicha Zogatu, své básně ve Veronice svolil publikovat také Jan Skácel, přírodní pró-

1 Na části orné půdy může vzniknout ovocný sad a přírodě blízká louka. Zde se jde postupně a obnova byla provedena pouze na třetině pozemku. K článku Podrobení nebo rozdrobení krajiny? Foto V. Jurek (Veronica 2022, 1: 4–6)

2 Třicet pět let časopisu Veronica. Autoři obálek (zleva od první řady): R. Pospíšil, J. Dungal, R. Pospíšil, S. Halas, J. Steklík, M. Husák, V. Štolfa, P. Čermáček, A. Lamr, M. Zálešák, T.-T. Hejzlárová, M. Sláma, R. Pospíšil, M. Říčná a J. Steklík. Z archivu časopisu Veronica

zou ji poctil Jaromír Tomeček, vyznání svým krajinám srdce napsali Václav Cílek, Karel Hudec, Zeno Kaprál, Hana Librová, Břetislav Rychlík a dlouhá řada dalších osobností mnoha profesí.

Kulturní přesah pomáhali vždy dotvářet vynikající fotografové krajináři. Černobílé krajinářské fotografie jsou poznávacím znamením časopisu dodnes. Veronica měla štěstí, že mohla tiskovat snímky tehdy ještě žijících fotografických legend, jakými byli Vilém Reichmann (1908–1991), Jindřich Grepl (1907–2000) nebo Rudolf Janda

(1907–2000), jemuž Veronica uspořádala v r. 1998 poslední výstavu, na níž byl tehdy jednadvacetiletý umělec přítomen. Podílela se rovněž na vydání reprezentativní fotografické publikace jednoho z nejvýraznějších moravských krajinářů – Moravské krajiny Miloše Spurného (1922–1979). Potvrdila tím pověst periodika, které si vzalo za své ochranu tradiční venkovské krajiny. Postupně si ale vytvořila také okruh o něco mladších výsostných fotografů, mezi něž patřili a patří Lubomír Zelinka, Tomislav Pivečka, Josef Ptáček, Petr Macháček, Jan Miklín, Dalibor Kvita a další. Výraznou fotografkou, ale i autorkou textů, s nimiž se stále můžeme na stránkách časopisu potkávat, je také dlouholetá členka redakční rady Jarmila Kocourková.

Problémy, s nimiž se Veronica musela v různých fázích existence vypořádávat, měnily podobu a příčiny. Nedostatek vhodných prostor, ideologická cenzura, chybějící finance, ubývajících počet předplatitelů. Časopis vznikl doslova na koleně, jednak v pracovně prvního vedoucího redakce M. Kundraty v Geografickém ústavu tehdejší Československé akademie věd, jednak v bytě O. Bárty. Často i v některých

z brněnských restauračních zařízení, kde mnohdy téměř již do zlomu kreslil své obrázky Jan Steklík (což se ostatně nezměnilo až do posledního jím ilustrovaného čísla, jež vyšlo v prosinci 2017). V r. 1989 začal s redakční prací vypomáhat Václav Štěpánek, pozdější šéfredaktor časopisu. V minulosti redakci vedli i Dalibor Zachoval, Věra Pospíšilíková nebo Dana Zajoncová. Od r. 2014 převzala pozici pisatelka tohoto výročního shrnutí.

Bohužel redakci, kterou se podařilo v 90. letech minulého století profesionalizovat, bylo po r. 2002 nutno pro nedostatek finančních prostředků redukovat na jediného redaktora. Veškerou pomocnou redakci a mravenčí práci korektorskou (dnes zahrnující i obsluhu webové a facebookové stránky časopisu) tak odvádí již téměř od počátku s vydáváním spojený Jiří Turek, bez jehož systematickosti a provázanosti s historií časopisu by zcela jistě bylo vydávání ne-li nemyšlitelné, pak určitě mnohem obtížnější. Ze stejného důvodu byla zvolena podoba tematických čísel, vycházejících postupně po r. 2000 (např. Opylovatel a opylovači, Krajinou Banátu, Houby, Ukrajená krajina či Půda), která umožnila, aby se o větší náplň čísla postaral odborný garant z členů redakční rady nebo externista. Vždy se snažíme, aby téma naplňovalo čísla maximálně ze dvou třetin a zbývající třetinu vyplnily pravidelné rubriky nebo aktuální události – zajímavosti z přírody a krajiny, galerie, rozhovor, krajina srdce, ekologická poradna, ovocnářství, vzpomínka, pozvánka nebo třeba výročí. Jednou za čas vychází některé číslo bez tématu, což rozmanitějším obsahem a větším kulturním přesahem bývá zpestřením.

I přes všechny těžkosti si Veronica našla hned předplatitele na větší části Moravy a postupně se rozšiřoval zájem i do Čech a na Slovensko. Záběr byl od počátku daleko širší než „Brno a okolí“, a i když se nejvíce textů dodnes věnuje problematické Moravy, vždy v ní rezonovala témata z celé republiky. Pro časopis není 35 let vycházení vůbec málo. Své texty, fotografie či kresby uplatnilo ve Veronice za dobu jejího trvání více než dva tisíce autorů!

Za léta zmizela řada tematických souputníků, což bereme i tak, že rovněž zánik časopisu Veronica, jenž nemá závazné veřejné financování, je myslitelný v případě, že počet předplatitelů a dárců klesne pod existenční minimum a podporu budou moci nebo nebudou chtít vyjádřit ani některé oficiální instituce.

Čtěla bych ale zakončit svůj vhled do historie optimisticky. Již teď počet realizovaných ročníků mnohonásobně předčil i ty nejnepříznivější sny zakladatelů a doufám, že s pomocí čtenářské a autorské základny se podaří překonat všechna úskalí, která čas ekonomických propadů přináší, a Veronica nadále zůstane citlivým barometrem stavu doby a pomocníkem v ochraně přírody a krajiny.

Více na www.casopisveronica.cz

Článek vznikl s použitím textů J. Laciny, A. Bučka a V. Štěpánka, napsaných k výročí v ročnících 1986, 2006 a 2011.